

ESPAI D'OPINIONS**Nº148**
Abril 2012**Llorenç Huguet Rotger****Catedràtic de Ciència de la
Computació i Intel·ligència Artificial
(UIB)****TIC I CIUTADANIA**

L'evolució tecnològica de les societats contemporànies ha anat transformant la vida econòmica, cultural, social i política; però l'actual, basada en l'ús de les Tecnologies de la Informació i les Comunicacions (TIC), transcendeix també a l'àmbit de la participació ciutadana, transformant-la en una peça clau de la qualitat democràtica; tant que hauria de ser una prioritat política de primera magnitud.

D'aquesta evolució tecnològica actual en forma part primordial l'ús d'Internet, a través dels ordinadors personals però, sobretot de cada vegada més, a través dels telèfons mòbils, de forma massiva i generalitzada en tots els àmbits socials i econòmics. Per això, no és d'estranyar la quantitat ingent d'estudis i estadístiques que es refereixen al fet quantitatiu sobre la penetració social i els usos de les TIC, com el flaix que aquí es presenta, i que certifica l'evolució dels usos i de la tècnica.

És clar que les dades estadístiques d'utilització de les TIC reflecteixen un comportament generacional, tant des del punt de vista quantitatiu com qualitatiu, creant aquest nou lloc de relacions que conforma el ciberespai, on es desenvolupa la nova ciutadania intercomunicada per la Xarxa.

Si de sempre la ciutadania s'ha entès com la màxima expressió de la responsabilitat social en acció - exercida mitjançant la participació efectiva en tots els àmbits de la societat-, avui les xarxes socials en permeten una nova expressió (ciberciutadania o ciutadania digital o e-ciutadania) que s'exerceix de cada vegada més massivament. La e-ciutadania és una onada, quasi un tsunami, que ve de baix a dalt de la piràmide generacional, amb una força inusitada ben estalonada en les habilitats i costums dels més joves.

Els joves són nadius digitals, han nascut a l'era d'Internet, que conviuen amb les TIC de manera consubstancial a la seves experiències vitals i amb la mirada posada en una constant millora de les seves competències digitals. Els joves utilitzen les TIC per millorar els seus coneixements o per donar a conèixer les seves experiències lúdiques, culturals, laborals i socials. Avui ho fan a

través del telèfon mòbil, per damunt de l'ús dels ordinadors, especialment pel que fa l'accés a les xarxes socials, bàsicament facebook i twitter, o a les més professionals, com linkedin.

De manera general, les TIC s'estan convertint en l'element clau per a l'actuació i participació en la vida col·lectiva, basada en la llibertat d'opinió i d'expressió, capaç de participar i influir en la política, al mateix temps que es va constituint en un nou estil de viure. Aquesta manera de pensar i viure posa en valor, per si mateix, els conceptes de criteri i independència a l'hora de prendre decisions. En contraposició, com diu Manel Castells, la creació, distribució i manipulació de la informació com a fonts centrals de productivitat i poder constitueixen l'infocapitalisme, del que no es pot sostreure l'explotació de dades amb finalitat, a vegades fraudulenta, de lucre econòmic.

En aquest escenari, és el telèfon mòbil qui, a més de la funcionalitat pel que fou creat - mantenir dues persones comunicades per veu-, s'ha convertit en un dels dispositius electrònics de major ús actualment. Tal és la quantitat de possibilitats que ofereix per a l'intercanvi i procés d'informació que es denominen "telèfons intel·ligents" o smartphones (en aquesta matèria és impossible fugir dels anglicismes).

Aquests telèfons (també podríem parlar de les tablets) han incorporat la complexitat dels ordinadors personals i permeten la navegació per Internet, la qual cosa permet gaudir de totes les oportunitats que la Xarxa brinda als usuaris, tant de lleure com professionals; tant des de l'ús en les xarxes socials com en serveis de banca electrònica i/o comerç electrònic. I, precisament, són aquestes oportunitats les que fan necessaris els esforços en ciberseguretat; és a dir, impedir infeccions (malware) que puguin posar en risc la privacitat i la seguretat dels usuaris, en particular pel que fa a la identitat.

El malware per a dispositius mòbils són programes dissenyats per inserir-hi virus, cucs, troians,..., i el seu ús, malauradament, creix dia a dia a causa de la importància i valor de la informació que es tracta, s'emmagatzema o s'intercanvia a través d'aquests dispositius, la qual cosa representa un veritable botí per als creadors de malware, que s'aprofiten del fet que la majoria d'usuaris no són conscients de la seva vulnerabilitat.

El futur que se'ns aproxima veloçment ens duu a nous conceptes com el cloud computing (computació al núvol), Internet mòbil, informació geolocalitzada i en temps real, webs semàntiques (incorporant significats) i dades obertes i entrellaçades (estàndards interoperables), etc., que ens duren a una major interconnectivitat alhora que a una major vulnerabilitat individual.

Així, la ciberciudadania, referida a l'exercici de la ciudadania en el marc de la Societat de la Informació i del Coneixement, fa que els ciutadans, a més del paper d'usuaris consumidors de béns i serveis, ens hauríem de fer subjectes actius ens els usos concrets de les aplicacions, assumint la responsabilitat de minimitzar els riscos inherents a la compartició de recursos en la xarxa o, com es diu ara, en el núvol.

És tasca de tots incidir i aprofundir en l'alfabetització digital de tota la ciutadania, posant en valor les seves oportunitats del bon ús de les TIC, per caminar cap a una societat més transparent, més democràtica i més inclusiva, on conrear el consens social serà cada vegada més necessari i més important.